

Uchwała z dnia 28 kwietnia 2004 r., III CZP 16/04

Sędzia SN Antoni Górski (przewodniczący)

Sędzia SN Bronisław Czech (sprawozdawca)

Sędzia SN Mirosława Wysocka

Sąd Najwyższy w sprawie ze skargi dłużnika "M.-W.", sp. z o.o. w W. przy uczestnictwie wierzycielki Marioli P., właścicielki firmy "A. 2" na czynności komornika, po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 28 kwietnia 2004 r., zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 27 stycznia 2004 r.:

1. "Czy, a jeżeli tak, to na jakiej podstawie prawnej komornik może obciążyć wierzyciela kosztami niecelowej egzekucji;

2. czy w wypadku negatywnej odpowiedzi na pierwsze pytanie, sąd w postępowaniu ze skargi na czynności komornika może zdecydować o obciążeniu wierzyciela kosztami niecelowej egzekucji i czy orzeczenie sądu wydane w tym postępowaniu będzie tytułem wykonawczym dla komornika ?"

podjął uchwałę:

Rozstrzygnięcie o kosztach niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji należy do sądu rozpoznającego skargę na postanowienie o ustaleniu kosztów egzekucji;

i odmówił udzielenia odpowiedzi w pozostałym zakresie.

Uzasadnienie

Wierzycielka Mariola P. złożyła w dniu 29 stycznia 2003 r. u komornika sądowego wniosek o przeprowadzenie egzekucji przeciwko dłużnikowi "M.-W." sp. z o.o. w W. na podstawie nakazu zapłaty z dnia 13 września 2001 r., wydanego przez Sąd Rejonowy we Wrocławiu-Fabrycznej. Zawiadomienie komornika o wszczęciu egzekucji doręczone zostało dłużnikowi w dniu 4 lutego 2003 r. Następnie komornik pismem z dnia 5 lutego 2003 r. zajął wierzytelność dłużnika na

jego rachunku w IGN Banku Ś., S.A., Oddział Regionalny w W. Kwota wierzytelności została przez Bank przelana na konto komornika. W dniu 13 lutego 2003 r. do komornika wpłynęło pismo dłużnika zawiadamiające, że cała należność, której dotyczy nakaz zapłaty, została zapłacona już w 2001 r. Wierzycielka, w piśmie złożonym komornikowi w dniu 25 lutego 2003 r., przyznała okoliczność zapłaty i „cofnęła” wniosek egzekucyjny. Komornik postanowieniem z dnia 3 marca 2003 r. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego należne wierzycielowi i stwierdził, że zostały one wyegzekwowane od dłużnika.

Na postanowienie komornika dłużnik wniósł skargę, żądając uchylenia tego postanowienia bądź jego zmiany i obciążenie wierzyciela kosztami egzekucji, a Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia postanowieniem z dnia 11 czerwca 2003 r. uchylił wymienione postanowienie i orzekł o kosztach postępowania ze skargi na czynność komornika.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu, rozpoznając zażalenie komornika na postanowienie Sądu Rejonowego, przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia zagadnienie prawne przytoczone na wstępie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Spośród zagadnień dotyczących kosztów egzekucji, przedstawione zagadnienie prawne dotyczy jedynie kwestii, kto – wierzyciel czy dłużnik – ponosi koszty niecelowej egzekucji, gdy dłużnik spełnił świadczenie przed wystąpieniem wierzyciela z wnioskiem o wszczęcie egzekucji oraz jaki organ orzeka w tym przedmiocie. Nie odnosi się natomiast do ich wysokości i składników podanych przez komornika w postanowieniu, czego nie kwestionuje ani wierzyciel, ani dłużnik.

W postępowaniu egzekucyjnym – w miejsce występującej w procesie reguły rozstrzygnięcia o kosztach w zależności od wyniku sprawy (art. 98 i nast. k.p.c.) – obowiązuje zasada zwrotu przez dłużnika wierzycielowi kosztów celowych, tj. niezbędnych do przeprowadzenia egzekucji (art. 770 k.p.c.), jednakże zachodzi różnica w postępowaniu egzekucyjnym przed komornikiem i przed sądem. Komornik obowiązany jest stosować się do zasady wyrażonej w art. 770 zdanie pierwsze k.p.c. i ocenić, czy określone koszty są niezbędne do celowego przeprowadzenia egzekucji, sąd natomiast może w postępowaniu egzekucyjnym, w postępowaniu o nadanie klauzuli wykonalności, jak również w postępowaniu ze skargi na czynności komornika stosować odpowiednio przepisy o kosztach procesu

zamieszczone w art. 98 i nast. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Pogląd ten jest przyjęty i ugruntowany zarówno w piśmiennictwie, jak i w judykaturze.

Wyrazem tego stanowiska jest m.in. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 1986 r., III CZP 40/86, mająca moc zasady prawnej (OSNCP 1987, nr 5-6, poz. 71), wyjaśniająca, że dłużnik, przeciwko któremu wszczęta została egzekucja alimentów, mimo iż dobrowolnie zaspokajał je w terminie i w wysokości określonej w tytule wykonawczym, może skutecznie – stosownie do okoliczności – w drodze skargi kwestionować czynność komornika w zakresie obciążenia go kosztami egzekucyjnymi (art. 767 i 770 k.p.c.). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy podkreślił, że jakkolwiek komornik jest zobowiązany do ustalenia kosztów egzekucji, to jednak nie jest uprawniony do oceny, czy istniały w ogóle podstawy do wszczęcia przeciwko dłużnikowi egzekucji, jeżeli wierzyciel łącznie z wnioskiem złożył tytuł wykonawczy uprawniający do wszczęcia przeciwko dłużnikowi egzekucji, a tym samym do oceny, czy istniały w ogóle podstawy do obciążenia go kosztami. Ocena zasadności obciążenia dłużnika kosztami zbędnej egzekucji należy w tym wypadku do sądu rozpoznającego skargę wniesioną przez dłużnika w trybie art. 767 k.p.c., dłużnik bowiem, który wywiązuje się ze swoich obowiązków zgodnie z treścią tytułu wykonawczego, nie może być pozbawiony możliwości obrony swych praw w toku postępowania egzekucyjnego.

Takie zasady rozstrzygnięcia o kosztach postępowania wywołanych wniesieniem skargi na czynności komornika znalazły wyraz również w innych orzeczeniach Sądu Najwyższego. W uchwale z dnia 9 września 1987 r., III CRN 233/87 (OSNCP 1989, nr 10, poz. 161) przyjęto, że wierzyciel, powodujący bez potrzeby wszczęcie egzekucji w sytuacji, w której dłużnik zgodnie z tytułem wykonawczym dobrowolnie świadczy alimenty w wymaganej wysokości i ustalonym terminie, sam powinien ponieść wywołane tym postępowaniem koszty egzekucyjne, przysługujące organowi egzekucyjnemu. Zwolnienie wierzycielki dochodzącej roszczeń alimentacyjnych od uiszczenia kosztów sądowych (art. 111 § 1 pkt 2 k.p.c.), rozciągające się na postępowanie egzekucyjne (art. 771 k.p.c.), dotyczy tylko kosztów niezbędnych do celowego przeprowadzenia egzekucji (art. 770 k.p.c.). W uchwale z dnia 28 lutego 1995 r., III CZP 20/95 (OSNC 1995 nr 5, poz. 83) Sąd Najwyższy stwierdził, że w postępowaniu ze skargi wierzyciela na ustalenie przez komornika kosztów egzekucji sąd może badać, czy czynności egzekucyjne były celowo podejmowane, a w uchwale z dnia 28 lutego 1998 r., III CZP 17/96 ("Prawo

Bankowe" 1996, nr 3, s. 53) przyjął, że w sprawie ze skargi na czynności komornika o kosztach postępowania orzeka sąd na podstawie art. 770 k.p.c., stosując odpowiednio (art. 13 § 2 k.p.c.) w niezbędnym zakresie przepisy o zwrocie kosztów procesu (art. 98-110 k.p.c.).

Koszty egzekucyjne ściąga się wraz z egzekwowanym roszczeniem.

Prowadzenie odrębnej egzekucji w tym celu jest zbędne, gdyż egzekucja kosztów ma charakter adhezyjny (art. 824 § 1 pkt 3 i art. 1025 § 1 k.p.c.), chyba że chodzi o egzekucję prowadzoną przez sąd jako organ egzekucyjny albo gdy po wszczęciu egzekucji roszczenie wierzyciela uległo zaspokojeniu z pominięciem kosztów ustalonych przez sąd lub komornika. Prawomocne postanowienie komornika o ustaleniu kosztów podlega wykonaniu w drodze egzekucji bez zaopatrywania w klauzulę wykonalności (art. 762 § 4 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak wyżej (art. 390 § 1 k.p.c. i art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym, Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.).

